

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.5.2015 г.
COM(2015) 192 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия за цифров единен пазар за Европа

{SWD(2015) 100 final}

Откъс от Политическите насоки за следващата Европейска комисия — Ново начало за Европа: моята програма за работни места, растеж, справедливост и демократична промяна (15 юли 2014 г.)

Приоритет № 2: Свързан цифров единен пазар

„Вярвам, че трябва да използваме много по-оптимално огромните възможности, свързани с цифровите технологии, за които няма граници. За тази цел ще трябва да имаме смелостта да сложим край на изолираното функциониране на национални системи в областта на регулирането на далекосъобщенията, законодателството за защита на авторското право и данните, управлението на радиовълните и в прилагането на правото в сферата на конкуренцията.

*Ако направим това, можем да гарантираме, че европейските граждани скоро ще могат да ползват мобилните си телефони в цяла Европа, без да трябва да плащат такси за роуминг. Можем да гарантираме, че потребителите ще имат достъп до услуги, музика, филми и спортни събития чрез своите електронни устройства, независимо къде се намират в Европа и независимо от границите. Можем да създадем равнопоставени условия на конкуренция, при които всички дружества, предлагащи стоките или услугите си в Европейския съюз, следва да спазват едни и същи правила за защита на данните и потребителите, независимо къде се намира техният сървър. **Чрез създаването на свързан цифров единен пазар можем да генерираме допълнителен растеж в Европа в размер до 250 милиарда евро през мандата на следващата Комисия** и по този начин да създадем стотици хиляди нови работни места, по-специално за по-младите, които търсят работа, както и едно жизнено общество, основано на знанието.*

*За постигането на тази цел възнамерявам в рамките на първите шест месеца от мандата си да предприема **амбициозни законодателни мерки в посока създаването на свързан цифров единен пазар**, по-специално чрез бързото приключване на преговорите за общи европейски правила за защита на данните; чрез включване на по-амбициозни цели в текущата реформа на правилата в областта на далекосъобщенията; чрез модернизиране на правилата за авторското право в контекста на цифровата революция и промяната в поведението на потребителите; както и чрез модернизиране и опростяване на правилата за защита на потребителите за онлайн и цифрови покупки. Тези мерки следва да бъдат съпътствани от усилия за подобряване на цифровите умения и ученето с използване на цифрови технологии в цялото общество, както и от усилия за улесняване на създаването на иновативни стартиращи предприятия. Засиленото ползване на цифровите технологии и онлайн услугите следва да стане хоризонтална политика, обхващаща всички сектори на икономиката и на публичния сектор.“*

Жан-Клод Юнкер

1. ВЪВЕДЕНИЕ: ЗАЩО СЕ НУЖДАЕМ ОТ ЦИФРОВ ЕДИНЕН ПАЗАР?

Световната икономика използва все повече и повече цифровите технологии. Информационните и комуникационните технологии (ИКТ) вече не са отделен сектор, а представляват основата на всички модерни новаторски икономически системи. Навлизайки все повече във всички сектори на икономиката и обществото ни, интернет и цифровите технологии преобразяват живота ни и начина ни на работа — в личната сфера, в бизнеса и в нашите общности.

Масштабът и скоростта, с която се случват промените, създават огромни възможности за иновации, растеж и работни места. Освен това те пораждат трудни политически въпроси за публичните органи, които изискват координирани действия на равнището на ЕС. Всички държави членки се борят със сходни проблеми, но само на национално ниво, което не им позволява да се възползват от всички възможности и да се справят с предизвикателствата, породени от тези промени. Европейското равнище предлага правилната рамка по много въпроси. Ето защо Европейската комисия определи създаването на цифров единен пазар като един от своите основни приоритети.

В цифровия единен пазар свободното движение на стоки, хора, услуги и капитал е гарантирано и хората и предприятията имат безпроблемен достъп до онлайн дейности в условията на лоялна конкуренция и високо равнище на защита на личните данни и на данните на потребителите, независимо от тяхната националност или мястото им на пребиваване. Изграждането на цифровия единен пазар ще гарантира запазването на водещата позиция на Европа в световен мащаб в областта на цифровата икономика, което ще помогне на европейските предприятия да разгърнат дейността си в световен мащаб.

Европа има възможности да бъде водеща сила в глобалната цифрова икономика, но понастоящем ние не извличаме максимална полза от тях. Разпокъсаността и пречките, които не съществуват на „физическия“ единен пазар, възпират развитието на ЕС. Премахването на тези бариери в рамките на Европа би могло да допринесе допълнително с 415 милиарда евро за европейския БВП¹. Цифровата икономика може да разшири пазарите и да насърчи по-доброто предлагане на услуги на по-добри цени, да осигури по-голям избор и да създаде нови източници на заетост. Цифровият единен пазар може да създаде възможности за създаването на нововъзникващи дружества и да позволи на съществуващите предприятия да се разрастват и да се възползват от мащаба на пазар от повече от 500 милиона души.

Приносът на държавите членки, Европейския парламент и заинтересованите страни и диалогът с тях спомогнаха за изготвянето на настоящата стратегия за цифров единен пазар. Нейният обхват е многогодишен, като тя е насочена към ключови взаимосвързани действия, които могат да бъдат предприети единствено на равнището на ЕС. Действията са подбрани така, че да окажат максимално въздействие, да могат да бъдат постигнати през настоящия мандат на Комисията и да бъдат развивани в съответствие с принципите за по-добро регулиране. Всяко действие ще бъде предмет на

¹ Позоваванията за фактичката информация, представена в настоящия документ, са посочени в придружаващия работен документ на службите на Комисията „Стратегия за цифровия единен пазар за Европа — анализ и данни“ [SWD(2015) 100]. Този документ съдържа също така по-подробна информация относно естеството на разгледаните предизвикателства и данни в подкрепа на стратегията.

съответни консултации и оценка на въздействието. Стратегията за цифровия единен пазар ще се основава на три стълба:

- **По-добър достъп на потребителите и бизнеса до онлайн стоки и услуги в Европа** — това изисква бързото отстраняване на основните различия между онлайн и офлайн пространството с цел премахване на бариерите пред трансграничната дейност в интернет.
- **Създаване на подходящи условия за успешното развитие на цифрови мрежи и услуги** — това изисква високоскоростни, сигурни и надеждни инфраструктури и свързани със съдържанието услуги, които да бъдат подкрепени от подходящи регулаторни условия за иновации, инвестиции, лоялна конкуренция и равнопоставени условия.
- **Максимизиране на потенциала за растеж на нашата европейска цифрова икономика** — това изисква инвестиции в ИКТ инфраструктури и технологии, като например компютърни услуги „в облак“ и големи данни и научни изследвания и иновации, с цел повишаване на промишлената конкурентоспособност, както и подобряване на обществените услуги, приобщаването и уменията.

2. По-добър онлайн достъп за потребителите и предприятията в цяла Европа

Цифровият единен пазар ще предостави на бизнеса и по-специално на предприемачите, нови възможности за разширяване на тяхната дейност в цяла Европа. Затова са необходими незабавни действия за премахване на бариерите пред трансграничната дейност в интернет, включително на различията между системите на договорно право и правото в областта на авторското право на държавите членки, и за намаляване на свързаната с ДДС тежест. Част от изграждането на потребителско доверие в трансграничните онлайн продажби изисква достъпни и висококачествени трансгранични услуги за доставка на колетни пратки, каквито днес не съществуват. Стратегията има за цел също така определянето на подходяща рамка за електронна търговия и предотвратяването на неуместната дискриминация на потребителите и предприятията, когато те се опитват да получат достъп до съдържание или купуват стоки и услуги онлайн в рамките на ЕС. Дискриминацията може бъде под формата на ограничения, свързани с националността, мястото на пребиваване или географското местоположение, което противоречи на основните принципи на ЕС.

2.1. Правила за трансгранична електронна търговия, на които потребителите и предприятията могат да се доверят

Една от причините за това потребителите и по-малките предприятия да не участват по-активно в трансграничната електронна търговия е потенциалната сложност и неяснота на правилата в държавите членки, които се прилагат за такива сделки, както и различията между тях. Наличието на 28 различни национални системи на договорно право за защита на потребителите възпира предприятията от трансгранична търговия и не позволява на потребителите да се възползват от най-конкурентните предложения и от пълния набор от онлайн оферти.

- Потребителите на ЕС ще спестят 11,7 млрд. евро годишно, ако имат възможност да избират от целия спектър от стоки и услуги в ЕС, когато пазаруват онлайн.

- 61 % от потребителите в ЕС се чувстват уверени при покупки по интернет от търговци на дребно, намиращи се в тяхната собствена държава членка, докато само 38 % се чувстват уверени, когато пазаруват от друга държава — членка на ЕС.
- Едва 7 % от МСП в ЕС продават зад граница.

В рамките на единния пазар предприятията трябва да бъдат в състояние да управляват своите продажби в съответствие с общ набор от правила. Някои аспекти от потребителското и договорното право вече бяха изцяло хармонизирани за онлайн продажбите (като информацията, която следва да бъде предоставяна на потребителите, преди да сключат договор, и правилата, ръководещи правото им да се оттеглят от сделката, ако са променили мнението си). Въпреки това за други аспекти на договора (например наличните средства за защита, ако материалните стоки не съответстват на договора за продажба) се прилагат единствено правилата на ЕС, които предвиждат минимално хармонизиране, като държавите членки имат възможност да ги доразвият. Що се отнася до средствата за правна защита при дефектно цифрово съдържание, закупено онлайн (например електронни книги), не съществуват никакви специфични правила на ЕС, а само в няколко държави членки има такива правила.

Опростените и осъвременените правила за онлайн и цифровите покупки зад граница ще насърчат повече предприятия да продават онлайн през граница и ще доведат до увеличаване на доверието на потребителите в трансграничната електронна търговия. Ако във всички държави — членки на ЕС, се прилагат едни и същи правила за електронната търговия, 57 % от предприятията заявяват, че ще започнат или ще увеличат своите онлайн продажби в други държави — членки на ЕС.

За да осигури необходимите условия за успешното развитие на трансграничната електронна търговия, в съответствие с нейната работна програма за 2015 г. Комисията ще представи изменено законодателно предложение², с което да се позволи на продавачите да разчитат на своето национално законодателство, като същевременно се хармонизират още в по-голяма степен основните права и задължения на страните по даден договор за продажба. Това ще бъде осъществено по-специално чрез осигуряване на средства за правна защита при неизпълнение на договорните задължения и на съответните периоди за правото на законова гаранция. Целта е да се гарантира, че търговците на вътрешния пазар не се въздържат от трансгранична търговия поради различия в задължителното национално потребителско договорно право или в специфични продуктови правила, като например правилата относно етикетирането.

Установяването на общ набор от правила обаче не е достатъчно. За да станат правилата напълно ефективни, е необходимо по-бързо, по-гъвкаво и по-последователно прилагане на правилата за потребителите при цифровите покупки и онлайн покупките. Комисията ще представи предложение за преразглеждане на Регламента за сътрудничество в областта на защита на потребителите³, в което ще бъдат изяснени и доразвити правомощията на правоприлагащите органи и ще се подобри координацията на техните дейности по наблюдение на пазара и механизми за предупреждение с цел по-бързото откриване на нарушения. Освен това през 2016 г. Комисията ще създаде европейска онлайн платформа за разрешаване на спорове.

² COM(2011) 635, 2011/0284/COD.

³ Регламент (ЕО) № 2006/2004.

До края на 2015 г. Комисията ще представи изменено предложение за: i) хармонизирани правила на ЕС за онлайн покупки на цифрово съдържание и ii) предоставяне на възможност на продавачите да разчитат на своето национално законодателство, основани на целенасочен набор от основни задължителни договорни права на ЕС за национални и трансгранични онлайн продажби на материални стоки.

Комисията ще представи предложение за преразглеждане на Регламента за сътрудничество в областта на защитата на потребителите с цел разработване на по-ефективни механизми за сътрудничество.

2.2. Финансово достъпни висококачествени трансгранични доставки на колетни пратки

Достъпните и висококачествени трансгранични услуги за доставка могат да изградят доверие у потребителите в трансграничните онлайн продажби. Заинтересованите страни се оплакват от липсата на прозрачност, прекомерните разходи за малки пратки и липсата на оперативна съвместимост между различните оператори, които обикновено участват в трансграничните доставки, и от произтичащото от това неудобство за крайния потребител.

- 62 % от дружествата, които не продават онлайн, но правят опити за това, заявяват, че твърде високите разходи за доставка са проблем.
- Според оценките посочените тарифи за трансгранична доставка на колетни пратки на националните пощенски оператори са от два до пет пъти по-високи от цените на вътрешния пазар.

Високите цени и неефикасността на доставките на колетни пратки не следва да бъдат пречка за трансграничната електронна търговия. През юни 2015 г. Комисията ще получи резултатите от усилията за саморегулиране на индустрията. Тези усилия са съсредоточени върху аспектите, свързани с качеството и оперативната съвместимост като „проследяване и издирване“, и върху по-бързата доставка на колетни пратки, но не включват цените или регулаторния надзор. Комисията ще оцени предприетите от промишлеността действия и ще предприеме допълнителни мерки с цел подобряване на прозрачността на цените на европейските доставки, включително цените на малките пратки, както и с цел подобряване на регулаторния надзор на пазарите за трансгранична доставка на колетни пратки, за да се гарантират добре функциониращи трансгранични доставки. Комисията ще направи оценка на необходимостта от допълнителни мерки след изтичане на срок от две години от датата на приемане на тези мерки, като надлежно отчете постигнатия напредък.

През първата половина на 2016 г. Комисията ще стартира мерки за подобряване на прозрачността на цените и засилване на регулаторния надзор на доставките на колетни пратки.

2.3. Предотвратяване на неоправдано блокиране на географски принцип

Блокирането на географски принцип засяга практики, използвани с търговска цел от онлайн продавачите, които водят до отказ на достъп до уебсайтове, базирани в други държави членки. Понякога потребителите имат достъп до уебсайта, но не могат да купуват продукти или услуги от него. Потребителят може също така да бъде пренасочен към местния уебсайт на същото предприятие с различни цени или към друг

продукт или услуга. В други случаи, когато продажбата не е отказана, се използват практики на блокиране на географски принцип, в резултат на които автоматично се прилагат различни цени въз основа на географското местоположение, например когато потребители от дадена държава членка, които наемат автомобил онлайн, плащат по-висока цена за един и същ нает автомобил, който ще ползват на дадено място, от онлайн потребители от друга държава членка. Блокирането на географски принцип е едно от средствата, използвани от дружествата с цел сегментиране на пазара съгласно националните граници (териториални ограничения). Като ограничава възможностите и избора на потребителите, блокирането на географски принцип е сериозна причина за неудовлетвореността на потребителите и за разпокъсването на вътрешния пазар.

- 74 % от жалбите, получени от мрежата на европейските потребителски центрове във връзка с разликите в цените или друга географска дискриминация, пред която са изправени потребителите, се отнасят за трансгранични покупки, направени онлайн.

Практиките на блокиране на географски принцип могат да бъдат резултат от едностранно решение на участниците на пазара, на споразумения между конкуренти за разпределяне на пазара или на вертикални споразумения (за права на дистрибуция на дадена територия). Понякога тези ограничения на доставките и последващото диференциране на цените могат да бъдат обосновани, например когато продавачът трябва да спазва конкретни правни задължения. В много случаи обаче блокирането онлайн на географски принцип не е оправдано. Тези неоправдани практики следва да бъдат изрично забранени, така че предприятията и потребителите от ЕС да могат да се възползват пълноценно от единния пазар по отношение на по-големия избор и по-ниските цени.

През първата половина на 2016 г. Комисията ще направи законодателни предложения, за да се сложи край на неоправданото блокиране на географски принцип. Действията могат да включват целенасочено изменение на рамката за електронната търговия⁴ и на рамката, посочена в член 20 от Директивата за услугите⁵.

Комисията започна също така секторно проучване в областта на конкуренцията, насочено към прилагането на законодателството в областта на конкуренцията в сектора на електронната търговия.

2.4. По-добър достъп до цифрово съдържание — модерна и по-европейска рамка за авторското право

Авторското право е в основата на творчеството и културната индустрия в Европа. ЕС разчита в голяма степен на креативността, за да е конкурентоспособен на световно равнище, и е световен лидер в определени сектори, силно зависещи от авторските права. Цифровото съдържание е един от основните двигатели на растежа на цифровата икономика. 56 % от европейските граждани използват интернет за културни цели, а през следващите пет години разходите за цифрови медии и развлечения се очаква да имат двуцифрени темпове на растеж (около 12 %). Поведението на потребителите се променя, като все повече те гледат съдържание на мобилни устройства и очакват да имат достъп до съдържание навсякъде и от всяко място.

⁴ Директива 2000/31/ЕО.

⁵ Директива 2006/123/ЕО.

Все още са често срещани пречките пред трансграничния достъп до защитени с авторски права услуги, свързани със съдържанието, и тяхната преносимост, особено за аудиовизуалните програми. Що се отнася до преносимостта, когато потребители преминават вътрешна граница в рамките на ЕС, те често са възпрепятствани поради причини, свързани с авторски права, при използването на свързани със съдържанието услуги (напр. видео услуги), които са били закупени в държавата им на произход.

- 45 % от предприятията, които възнамеряват да продават цифрови услуги онлайн на отделни лица, заявяват, че ограниченията, произтичащи от авторски права, които ги възпрепятстват да продават в чужбина, представляват проблем.
- По-малко от 4 % от цялото съдържание на видео по заявка в ЕС е достъпно трансгранично.

В допълнение, когато се опитват да получат достъп или да закупят от друга държава членка съдържание, защитено с авторски права, понякога потребителите биват информирани, че то не е достъпно или не може да бъде видяно в тяхната държава. Тази ситуация е отчасти свързана с териториалния характер на авторското право и с трудностите по отношение на уреждането на правата. В други случаи липсата на наличност и/или достъп може да е в резултат на договорни ограничения между притежателите на права и дистрибуторите, или на бизнес решенията, взети от дистрибуторите. Това понякога може да се дължи на значението на изключителното териториално право за финансирането на някои видове (аудиовизуални) произведения.

Иновациите в областта на научните изследвания, както с нетърговска, така и с търговска цел, основани на използването на извличане на текст и данни (например, копиране на текст и набори от данни с цел търсене на силна зависимост или събития), могат да бъдат възпрепятствани поради неясна правна рамка и различаващи се подходи на национално равнище. Ще бъде оценена необходимостта от повече правна сигурност, която да позволи на изследователите и образователните институции да използват по-широко материали със запазени авторски права, включително през граница, така че да могат да се възползват от потенциала на тези технологии и от трансгранично сътрудничество. В същото време всички елементи на предложенията в областта на авторското право ще бъдат подложени на оценка с оглед на техния ефект върху всички заинтересовани страни.

От основно значение за инвестициите и създаването на работни места е наличието на ефективна и балансирана система за гражданско правоприлагане за борба с нарушения на авторското право, имащи търговско измерение. В допълнение правилата, приложими за дейностите на онлайн посредници по отношение на защитени с авторско право произведения, се нуждаят от изясняване, като се има предвид по-конкретно нарастващото участие на тези посредници в разпространението на съдържание. Освен това трябва да се разгледат мерки за гарантиране на справедливо възнаграждение за творците с цел да се насърчи съдържанието от следващо поколение.

Европа се нуждае от по-хармонизиран режим в областта на авторското право, който да предоставя стимули за творчество и инвестиции и да позволява преноса и потреблението на съдържание през границите на основата на нашето богато културно разнообразие. За тази цел Комисията ще предложи решения, които увеличават максимално наличните предложения за потребителите и създават нови възможности за авторите на съдържание, като същевременно се запазва финансирането от ЕС за

медиите и иновационното съдържание. Освен това Комисията ще направи преглед на Директивата за спътниковото излъчване и кабелното препредаване⁶, за да оцени необходимостта от разширяване на нейния обхват, като се включи онлайн препредаването на излъчващите организации, и необходимостта от допълнителни мерки за осигуряване на засилен трансграничен достъп до услугите на излъчващите организации в Европа.

Още преди края на 2015 г. Комисията ще направи законодателни предложения с цел да се намалят различията между националните режими за авторското право и да се даде възможност за по-широк достъп на потребителите в ЕС до произведения онлайн, включително чрез по-нататъшни мерки за хармонизация. Предложенията ще включват: i) преносимост на законно придобито съдържание, ii) трансграничен достъп до законно закупени онлайн услуги, като същевременно се зачита стойността на правата в аудиовизуалния сектор, iii) по-голяма правна сигурност за трансграничното използване на съдържание за специфични цели (например за научни изследвания, образование, извличане на информация от текст и данни и др.) чрез хармонизирани изключения, iv) изясняване на правилата относно дейностите на посредници по отношение на защитено с авторски права съдържание, и през 2016 г. v) модернизиране на упражняването на правата върху интелектуална собственост с акцент върху нарушенията с търговски мащаб (подхода „следвай парите“), както и върху неговото трансгранично прилагане.

2.5. Намаляване на тежестите и пречките, свързани с ДДС, при трансграничните продажби

Усложненията, произтичащи от необходимостта да се извършва стопанска дейност в рамките на множество различни национални системи, представляват реална пречка за дружествата, които се опитват да търгуват през граница, както онлайн, така и офлайн. От 1 януари 2015 г. с влизането в сила на новите правила за мястото на доставка (подкрепени единодушно от 28-те държави членки) ДДС върху всички далекосъобщителни услуги, услуги по радиоразпръскване и електронни услуги се събира там, където се намира клиентът, а не където се намира доставчикът.

Успоредно беше въведена система за електронна регистрация и плащания с цел намаляване на разходите и административната тежест за засегнатите предприятия. Тя следва да се разшири и за материални стоки, поръчани онлайн, както в рамките на ЕС, така и извън него. Вместо да се налага да декларират и да плащат ДДС във всяка отделна държава членка, в която се намират клиентите им, предприятията ще могат да попълват една-единствена декларация и да правят едно-единствено плащане в собствената си държава членка.

Понастоящем стоките, поръчани онлайн от доставчици от трети държави, могат да се ползват от освобождаване при вноса на малки пратки, което позволява освободени от ДДС доставки за частни клиенти в ЕС. Това им дава конкурентно предимство спрямо доставчиците от ЕС, като в няколко държави членки вече беше сигнализирано за нарушаване на пазара. Подобно освобождаване вече няма да бъде необходимо, ако ДДС се събира чрез единен и опростен механизъм за електронна регистрация и плащания.

⁶ Директива 93/83/ЕИО на Съвета от 27 септември 1993 г.

- Европейско предприятие, което желае да реализира трансгранични продажби, заплаща разходи за привеждане в съответствие на ДДС в размер най-малко на 5 000 евро годишно за всяка целева държава членка.
- Предприятията в ЕС са изправени пред значителни нарушения, свързани с освободени от ДДС стоки, доставяни от предприятия извън ЕС. Отражението на тези нарушения върху оборота на предприятията от ЕС възлиза на 4,5 млрд. евро годишно.

Комисията работи за свеждане до минимум на тежестите, свързани с трансграничната електронна търговия, от различните режими на ДДС за осигуряване на равнопоставеност за предприятията на ЕС и за гарантиране, че приходите от ДДС отиват в държавата членка на потребителя. Също така Комисията ще обърне внимание на въпроса за данъчното третиране на някои категории електронни услуги, като например цифровите книги и онлайн публикациите, в контекста на общата реформа на ДДС.

Освен това по отношение на прякото данъчно облагане Комисията скоро ще представи план за действие за обновен подход за корпоративно данъчно облагане в рамките на единния пазар, при който печалбите трябва да се облагат там, където се генерира добавената стойност, включително и в цифровата икономика.

През 2016 г. Комисията ще направи законодателни предложения, които ще имат за цел да се намали административната тежест за предприятията, произтичаща от различните режими на ДДС, включително чрез: i) разширяване на действащия единен електронен механизъм за регистрация и плащания с включването на онлайн продажбите на материални стоки в ЕС и трети страни, ii) въвеждане на обща за целия ЕС мярка за опростяване (праг на ДДС), за да се помогне на новосъздадените малки предприятия в областта на електронната търговия, iii) предоставяне на възможност за контролиране в държавата по произход, включително единен одит на трансгранични предприятия за целите на ДДС, и iv) премахване на освобождаването от ДДС при вноса на малки пратки от доставчици в трети държави.

3. СЪЗДАВАНЕ НА ПОДХОДЯЩИ УСЛОВИЯ И РАВНОПОСТАВЕНОСТ ЗА МОДЕРНИ ЦИФРОВИ МРЕЖИ И НОВАТОРСКИ УСЛУГИ

Цифровият единен пазар трябва да бъде изграден върху надеждни, високоскоростни и достъпни мрежи и услуги за потребителите, при които се гарантират основните права на потребителите на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, като същевременно се насърчават иновациите. Това налага силен, конкурентоспособен и динамичен сектор на далекосъобщенията, който да изпълни необходимите инвестиции, за да може да се възползва от иновациите, като например компютърните услуги „в облак“, „големи данни“ и приложението „интернет на предметите“. Пазарната мощ на някои онлайн платформи е потенциален източник на опасения, особено по отношение на най-мощните платформи поради тяхното все по-критично значение за другите участници на пазара.

3.1. Осигуряване на подходящи правила в областта на далекосъобщенията

Секторът на ИКТ представлява гръбнака на цифровите продукти и услуги, които имат потенциала да улесняват всички аспекти на нашия живот и да дадат импулс за икономическото възстановяване на Европа. Добре функциониращите пазари предоставят достъп до високопроизводителни стационарни и безжични широколентови

инфраструктури на достъпни цени. Последователните изменения на правилата на ЕС в областта на далекосъобщенията, в съчетание с прилагането на правилата за конкуренция на ЕС, бяха от основно значение, за да се гарантира, че пазарите функционират при по-конкурентни условия, благодарение на което цените намаляха и се повиши качеството на услугите за потребителите и предприятията. Ефективната конкуренция е основен двигател на инвестиции в телекомуникационните мрежи.

Днес секторът преминава през структурни промени и все още страда от разпокъсаност на националните пазари, липса на регулаторна съгласуваност и предвидимост на цялата територия на ЕС, по-специално по отношение на радиочестотния спектър, както и от недостатъчно инвестиране, по-специално в селските райони, а това са проблеми, които не могат да бъдат изцяло разрешени в контекста на текущите дискусии относно пакета за единния пазар в областта на далекосъобщенията. Следователно, за да стане този процес по-амбициозен, Комисията ще направи преглед на съществуващото законодателство и по целесъобразност ще внесе предложения за промени. Първата важна стъпка е приемането на пакета за единния пазар в областта на далекосъобщенията, с който Комисията има за цел да предостави ясни и хармонизирани правила за неутралността на мрежата и да задвижи окончателното премахване на надценките по отношение на таксите за роуминг, по-специално за роуминга на данни.

Радиочестотният спектър е жизненоважен градивен елемент за разгръщането на широколентови услуги. Той се управлява на национално равнище и държавите членки получават значителни приходи от продажбата на права за ползване на радиочестотен спектър, като тези приходи ще продължат да бъдат изключително за държавите членки. Въпреки това управлението на радиочестотния спектър в отделните държави членки води до силно различаващи се условия (например различни срокове на валидност на лицензиите, изисквания за обхват), а липсата на последователни общоевропейски критерии за разпределение на радиочестотния спектър на национално равнище създава пречки за навлизане на пазара, възпрепятства конкуренцията и намалява предвидимостта за инвеститорите в цяла Европа. Следователно радиочестотният спектър трябва да бъде управляван от държавите членки в съответствие с по-хармонизирана рамка, която е в съответствие с необходимостта от създаването на цифров единен пазар.

Комисията ще направи конкретни предложения по отношение на координираното освобождаване на честотния обхват 700 MHz, който е особено подходящ за гарантиране на предоставянето на широколентови услуги в селските райони, като отчете специфичните потребности за разпределение на аудиовизуалните медии.

Необходима е обаче и по-фундаментална промяна в начина, по който се управлява и регулира спектърът предвид неговото ключово значение по отношение на свързаността. Например, бавното и все още непълно отваряне на 800 MHz-овата честотна лента (оригиналната честотна лента на т.нар. „цифров дивидент“) за безжични широколентови услуги възпрепятства разгръщането на мобилни мрежи от типа 4G и навлизането на смартфони, приспособени за тази честотна лента.

В допълнение, в стационарните мрежи възникна слаба „инфраструктурна конкуренция“, с изключение на много гъсто населените зони, където вече имаше изградени кабелни мрежи или където местните органи бяха предприели действия. Необходимо е по-просто и по-пропорционално регулиране в областите, в които е

налице инфраструктурна конкуренция на регионално или национално равнище. Разгръщането на мрежи с много голям капацитет трябва да се насърчава, като в същото време се поддържа ефективна конкуренция и достатъчна възвръщаемост спрямо рисковете. Ще бъде разгледан въпросът за това как да се обхванат най-трудно достъпните райони и да се постигнат целите от обществен интерес (като свързаността с голям капацитет за училищата и университетите/научноизследователските центрове), включително и като част от прегледа на Директивата за универсалната услуга⁷.

Изменящата се пазарна и технологична среда налага засилване на институционалната рамка. Освен това е необходимо и засилване на ролята на структури, в които са представени органите на държавите членки — като например Органа на европейските регулатори за електронни съобщения или Групата за политиката в областта на радиочестотния спектър.

Далекосъобщителните оператори се конкурират с услуги, които се използват все по-често от крайните потребители като заместители на традиционните услуги за електронни съобщения, като например гласовите телефонни услуги, но които не са предмет на един и същ регулаторен режим. При преразглеждането на правилата за далекосъобщенията ще се търсят начини за осигуряване на равнопоставени условия за участниците, доколкото те предоставят конкуриращи се услуги, както и за постигане на дългосрочните нужди от свързване в ЕС.

През 2016 г. Комисията ще представи предложения за амбициозна реформа на регулаторната рамка за далекосъобщенията, предвиждащи: i) последователен подход на единния пазар по отношение на политиката в областта на радиочестотния спектър и неговото управление; ii) създаване на условия за истински единен пазар чрез преодоляване на разпокъсаността на нормативната уредба, за да се даде възможност за икономии от мащаба на ефективните мрежови оператори и доставчици на услуги, и ефективна защита на потребителите; iii) гарантиране на равнопоставени условия за пазарните участници и последователно прилагане на правилата; iv) стимулиране на инвестициите във високоскоростни широколентови мрежи (включително преглед на Директивата за универсалната услуга); и v) по-ефективна регулаторна институционална рамка.

3.2. Медийна рамка за XXI-ви век

Аудиовизуалният пейзаж се характеризира с бързи технологични промени и нови бизнес модели за разпространение на съдържание. Достъпът на зрителите в интернет до аудиовизуално съдържание по все по-разнообразни начини и преносимите устройства (например смартфони) водят до промяна на зрителските модели. С Директивата за аудиовизуални медийни услуги⁸ беше улеснен обменът на аудиовизуални програми и медийни услуги в целия ЕС. В обхвата на Директивата вече влизат както традиционното телевизионно излъчване, така и аудиовизуалните медийни услуги по заявка, като за двата вида услуги се прилага набор от минимални правила. В някои отношения обаче услугите по заявка подлежат на по-необвързващи задължения, тъй като потребителите имат по-голям избор и контрол върху съдържанието и времето на излъчване.

⁷ Директива 2002/22/ЕО.

⁸ Директива 2010/13/ЕС.

Тази регулаторна рамка улесни появата на динамичен пазар и е важно да се гарантира, че тя е изцяло в крак с пазарните и технологичните промени. Комисията ще проучи дали съществуващата система от правила, които се прилагат за радио- и телевизионното разпространение и за услугите по заявка, следва да бъде адаптирана. Тя ще обмисли също така въпроса дали следва да бъдат разширени настоящият обхват или правилата, за да бъдат обхванати нови услуги и участници, които към момента съгласно директивата не се считат за аудиовизуални медийни услуги, и/или доставчици, които са извън нейния настоящ териториален обхват. Освен това Комисията ще работи върху мерки за популяризиране на каталози на европейски произведения на платформи за „видео по заявка“.

Комисията ще преразгледа Директивата за аудиовизуалните медийни услуги, като обърне внимание на нейния обхват и естеството на правилата, приложими за всички участници на пазара, по-специално мерките за насърчаване на европейските произведения, и на правилата за защита на малолетните и непълнолетните лица и правилата за реклама.

3.3. Подходяща регулаторна среда за платформите и посредниците

3.3.1. Роля на онлайн платформите

Онлайн платформите (напр. търсачки, социални медии, платформи за електронна търговия, магазини за електронни приложения, уебсайтове за сравняване на цените) играят все по-важна роля в социалния и икономическия живот: те дават възможност на потребителите да намерят информация онлайн, а на предприятията — да се възползват от предимствата на електронната търговия. Европа разполага с голям потенциал в тази област, но е спъвана от фрагментирани пазари, които затрудняват предприятията да разширят дейността си.

Платформите генерират, натрупват и контролират огромни количества данни за своите клиенти, като използват алгоритми, за да превръщат тези данни в използваема информация. Тези данни нарастват експоненциално — 90 % от всички данни в интернет са създадени преди по-малко от 2 години. Освен това платформите се доказат като новатори в областта на цифровата икономика, помагайки на малките предприятия да преминат към стопанска дейност онлайн и да достигат до нови пазари. Новите платформи в областта на мобилните услуги, туризма, музиката, образованието, финансите, жилищното настаняване и наемането на работа промениха бързо и изоснови традиционните бизнес модели и нараснаха експоненциално. Появата на „икономиката на съвместното потребление“ (*Sharing Economy*) също предлага възможности за повишаване на ефективността, растежа и създаването на работни места чрез подобряване на избора на потребителите, но също така потенциално води до нови регулаторни въпроси⁹.

Въпреки че въздействието на платформите зависи от техните видове и от пазарната им мощ, някои от тях могат да контролират достъпа до онлайн пазарите и да упражняват значително влияние върху възнагражденията на различните участници на пазара. Това доведе до редица поводи за загриженост във връзка с нарастващата пазарна мощ на някои платформи. Сред тях са липсата на прозрачност в начина, по който се използва

⁹ Те ще бъдат разгледани в бъдещата стратегия за вътрешния пазар и в рамката за електронна търговия.

получената от тях информация, силната им позиция при договаряне в сравнение с тази на техните клиенти, което може да бъде отразено в техните ред и условия (особено за МСП), насърчаване на собствените им услуги в ущърб на конкурентите и непрозрачни политики на ценообразуване, и ограничения върху ценообразуването и условията на продажба.

Някои интернет платформи бяха разширени и вече се конкурират в много сектори на икономиката, а начинът, по който използват пазарната си мощ, повдига редица въпроси, за които се налага по-нататъшен анализ, надхвърлящ прилагането на законодателството в областта на конкуренцията в конкретни случаи.

3.3.2. Борба с незаконното съдържание в интернет

Принципът, залегнал в Директивата за електронната търговия, че доставчиците на междинни интернет услуги не следва да носят отговорност за съдържанието, което предават, съхраняват или хостват, при условие че действат по строго пасивен начин, е в основата на развитието на интернет в Европа. В същото време, когато се идентифицира незаконно съдържание, независимо дали става въпрос за информация, която е свързана с нелегални дейности, като тероризъм или детска порнография, или информация, която нарушава правото на собственост на други лица (например авторско право), посредниците трябва да предприемат ефективни действия за нейното отстраняване. Понастоящем блокирането на достъпа до незаконно съдържание и неговото отстраняване от страна на доставчиците на хостинг услуги може да бъде бавно и сложно, като в същото време съдържание, което е всъщност законно, може да бъде свалено по погрешка. 52,7 % от заинтересованите страни твърдят, че действията срещу незаконното съдържание често са неефективни и непрозрачни. Различията в националните практики могат да възпрепятстват прилагането (което оказва неблагоприятно въздействие върху борбата срещу киберпрестъпността) и да подкопаят доверието в онлайн пространството. Тъй като обемът на цифрово съдържание в интернет нараства, се очаква настоящите уредби да бъдат подложени на изпитание във все по-голяма степен. Невинаги е лесно да се определят ограниченията по отношение на това, което посредниците могат да правят със съдържанието, което те предават, съхраняват или хостват, без да изгубят възможността да се възползват от освобождаването от отговорност, предвидено в Директивата за електронната търговия.

Неотдавнашните събития допринесоха за публичния дебат по въпроса дали да се повиши цялостното равнище на защита срещу незаконни материали в интернет. Паралелно със своята оценка на онлайн платформите Комисията също така ще анализира необходимостта от нови мерки за справяне с незаконното съдържание в интернет, като отчете надлежно тяхното влияние върху основното право на свобода на изразяване и информация, като например строги процедури за премахване на незаконното съдържание, като същевременно се избягва свалянето на законно съдържание, и дали да се изисква от посредниците да носят по-голяма отговорност и да извършват надлежна проверка по отношение на управлението на своите мрежи и системи, т.е. задължение за полагане на грижа.

Преди края на 2015 г. Комисията ще започне задълбочена оценка на ролята на платформите, включително в икономиката на споделено потребление, и на онлайн посредниците, която ще обхване въпроси като: i) прозрачността, напр. в резултатите от търсенето (включително при платеното търсене за връзки и/или реклама), ii) използването от платформите на информацията, която събират, iii)

отношенията между платформите и доставчиците, iv) ограниченията на способността на физическите лица и предприятията да преминават от една платформа към друга, и ще анализира v) най-добрия начин за справяне с незаконното съдържание в интернет.

3.4. Укрепване на доверието и сигурността цифровите услуги и при обработката на лични данни

Киберзаплахите са трансграничен проблем и оказват негативно въздействие върху нашата икономика, върху основните права на гражданите и върху обществото като цяло. Нарастващият брой нарушения (прихващане на данни, измами при плащания онлайн, кражба на самоличност, кражба на търговска тайни) водят до значителни икономически загуби. Те често пъти водят до прекъсване на услугите, нарушения на основните права и подкопават доверието на гражданите в онлайн дейностите.

Държавите членки и европейските институции отдавна признават необходимостта от защита на нашите мрежи и нашата критична инфраструктура и от ефективен отговор на киберзаплахите и приеха както на национално, така и на равнище ЕС, стратегии за киберсигурност и регулиране. С приемането на Директивата за мрежова и информационна сигурност¹⁰, понастоящем в процес на законодателно утвърждаване, ще бъде отбелязана важна крачка напред. Един от основните приоритети на Европейската стратегия за киберсигурност¹¹ е да се разработят промишлените и технологичните ресурси за киберсигурност. Специфични пропуски все още съществуват в бързоразвиващата се област на технологиите и решенията за онлайн сигурност на мрежата. Следователно е необходим по-съгласуван подход, за да се увеличи предлагането на по-сигурни решения от страна на промишлеността в ЕС и да се стимулира тяхното използване от предприятията, обществените органи и гражданите. В допълнение е необходима ефективна реакция на правоприлагащите органи на криминалните онлайн дейности. Комисията представи предложения по този въпрос в своята Европейска програма за сигурността¹².

- Само 22 % от европейците имат пълно доверие в предприятия, представляващи интернет търсачки, сайтове на социалните мрежи и услуги в областта на електронните съобщения.
- 72 % от потребителите на интернет се притесняват, че от тях се изискват твърде много лични данни онлайн.

Що се отнася до личните данни и неприкосновеността на личния живот, ЕС е поел ангажимент да спазва най-високите стандарти за тяхната защита, гарантирани от членове 7 и 8 от Хартата за основните права. Общият регламент относно защитата на данните¹³ ще увеличи доверието в цифровите услуги, тъй като с него физическите лица ще бъдат защитени по отношение на обработката на техните лични данни от всички дружества, които предлагат своите услуги на европейския пазар.

По отношение на електронните съобщителни услуги се прилагат специални правила (Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните

¹⁰ COM(2013) 48 final.

¹¹ JOIN(2013) 1 final.

¹² COM(2015) 185.

¹³ COM(2012) 11 final.

комуникации¹⁴), които може да се наложи да бъдат преразгледани в резултат на приемането на общите правила на ЕС за защита на личните данни, особено като се има предвид, че повечето разпоредби в действащата Директива за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните комуникации се прилагат само за доставчиците на електронни съобщителни услуги, т.е. за традиционните телекомуникационни дружества. Следователно доставчиците на услуги в информационното общество, които използват интернет за предоставяне на комуникационни услуги, по принцип са изключени от приложното ѝ поле.

През първата половина на 2016 г. по инициатива на Комисията ще бъде създадено публично-частно партньорство за кибернетична сигурност в областта на технологиите и решенията за сигурност на онлайн мрежата.

След приемането на новите правила на ЕС относно защитата на данните, което трябва да стане до края на 2015 г., Комисията ще направи преглед на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните комуникации с акцент върху гарантирането на високо ниво на защита на субектите на данни и на равнопоставеност за всички участници на пазара.

4. МАКСИМИЗИРАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАСТЕЖ НА ЦИФРОВАТА ИКОНОМИКА

След по-малко от десетилетие по-голямата част от икономическата дейност ще зависи от цифрови екосистеми, интегриращи цифрова инфраструктура, хардуер и софтуер, приложения и данни. Цифровизацията на всички сектори ще бъде наложителна, ако ЕС желае да запази своята конкурентоспособност, да поддържа силна индустриална база и да се справи с прехода към интелигентна икономика на промишлеността и услугите. 75 % от стойността, добавена от цифровата икономика, идва по-скоро от традиционни индустрии, а не от производителите на ИКТ, но интегрирането на цифровите технологии от предприятията е най-слабият елемент. Само 1,7 % от предприятията в ЕС се възползват в пълна степен от модерни цифрови технологии¹⁵, а 41 % от тях не ги използват въобще. Цифровизацията предлага също и безпрецедентни възможности за други икономически сектори, като например транспорта (напр. интелигентни транспортни системи) или енергетиката (напр. интелигентни мрежи, отчитане)¹⁶.

ЕС се нуждае от набор от мерки, с които да се гарантира, че европейската промишленост е в авангарда на развитието и използването на ИКТ, автоматизацията, устойчивите производствени и преработвателни технологии, за да е в състояние да обслужва пазарите на бъдещето. Цифровата икономика може също така да направи обществото по-приобщаващо. Понастоящем гражданите и предприятията не се възползват максимално от цифровите услуги (от електронното управление, електронното здравеопазване, електронната енергетика и електронния транспорт), които следва да са достъпни безпроблемно в целия ЕС.

Комисията ще информира социалните партньори и ще ги прикани да включат цифровия единен пазар в техния социален диалог на европейско равнище.

¹⁴ Директива 2002/58/ЕО.

¹⁵ Включително мобилен интернет, компютърни услуги „в облак“, социални мрежи или „големи данни“.

¹⁶ Както се посочва в Рамковата стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата (COM(2015) 80 final).

4.1. Изграждане на основана на данни икономика

„Големите данни“, компютърните услуги „в облак“ и „интернетът на предметите“ са от основно значение за конкурентоспособността на ЕС. Данните често се разглеждат като катализатор за икономическия растеж, иновациите и цифровизацията на всички икономически сектори, особено за МСП (и новосъздадени предприятия) и за обществото като цяло. „Големите данни“ и високопроизводителната компютърна инфраструктура също променят начина за провеждане на научни изследвания и споделяне на знания като част от прехода към по-ефикасна и адаптивна „отворена наука“.

- Секторът на „големите данни“ нараства с 40 % годишно, т.е. седем пъти по-бързо от пазара на информационни технологии.

Фрагментираният пазар не предоставя достатъчно поле за развитие на пълния потенциал на „големите данни“, компютърните услуги „в облак“, науката, базирана на данни, и „интернетът на предметите“ в Европа. За да се възползваме изцяло от потенциала на цифровите технологии и технологиите за данни, трябва да бъдат премахнати редица технически и законодателни бариери. Ограниченията, като например тези, свързани с местоположението на данните (т.е. изискванията на държавите членки за запазване на данните в рамките на тяхната територия), принуждават доставчиците на услуги да изграждат скъпи местни инфраструктури (центрове за данни) във всеки регион или държава. Фрагментираното прилагане на правилата за авторското право и липсата на яснота по отношение на правата за използване на данните допълнително пречат на развитието на трансграничното използване на данните и на новите приложения на технологиите (напр. извличане на информация от текст и данни). Липсата на открити и оперативно съвместими системи и услуги и на преносимост на данните между услугите представлява друга пречка за трансграничното движение на данни и развитието на нови услуги (напр. мултимодални пътни информационни системи и наука, базирана на данни). Правната сигурност относно разпределението на отговорността (различна от тази, свързана с личните данни) е от важно значение за разгръщането на приложението „интернета на предметите“.

Предприятията и потребителите все още не се чувстват достатъчно уверени да прибягват към трансграничните компютърни услуги „в облак“ за съхранение или обработка на данни поради опасения, свързани със сигурността, спазването на основните права и защитата на данните в по-общ план. Приемането на пакета от реформи за защита на данните ще гарантира, че обработването на лични данни е регламентирано посредством еднакви, актуализирани правила в целия Съюз. При все това в договорите често е пропусната или е строго ограничена договорната отговорност за доставчиците на компютърни услуги „в облак“, ако данните не вече не налице или са неизползваеми, или прекратяването на договора е трудно реализуемо. Това означава, че в действителност данните не са преносими. В областта на защитата на данните, както сегашната, така и бъдещата законодателна рамка предвиждат мерки за предотвратяването на ограниченията на свободното движение на лични данни в рамките на Съюза. Ограниченията на свободното движение на данни въз основа на други основания не са разгледани. Поради това държавите членки не са в състояние да попречат на свободното движение на лични данни въз основа на основанията за защита

на неприкосновеността на личния живот и на личните данни, но могат да извършват това по други причини. Всички ненужни ограничения по отношение на местоположението на данните в ЕС трябва да бъдат премахнати и предотвратявани.

През 2016 г. Комисията ще предложи европейска инициатива за свободно движение на данни, в рамките на която ще бъдат разгледани ограниченията на свободното движение на данни по причини, различни от тези за защита на личните данни в рамките на ЕС, и неоправданите ограничения относно местоположението на данните с цел тяхното съхранение или обработка. В нея ще бъдат разгледани възникващите проблеми, свързани със собствеността, оперативната съвместимост, използваемостта и достъпа до данни при обмена на данни между предприятия, между потребители и предприятия, на машинно генерирани данни и на данни между машини. Инициативата ще насърчи достъпа до публични данни с цел да се подпомогнат иновациите. Комисията ще стартира европейска инициатива за компютърни услуги „в облак“, включително сертифициране на услугите в „облак“, договори, смяна на доставчиците на компютърни услуги „в облак“ и отворени за научни изследвания компютърни услуги „в облак“.

4.2. Увеличаване на конкурентоспособността чрез подобряване на оперативната съвместимост и стандартизацията

В условията на цифровата икономика оперативната съвместимост означава да се гарантира ефективна комуникация между цифровите компоненти като устройства, мрежи или хранилища на данни. Тя също означава по-добро свързване по веригата на доставки или между секторите на промишлеността и услугите. Тя предполага по-ефективни трансгранични връзки и по-ефективни връзки между общностите и между публичните услуги и органите. Услугите на електронното управление, които се развиват в различните държави членки, трябва да бъдат взаимосвързани и да не се развиват в изолация. В наши дни държавите членки споделят общо разбиране относно основните изисквания за постигане на оперативна съвместимост, основаващо се на „Европейската рамка за оперативна съвместимост“, представена от Комисията през 2010 г. Сега тази рамка трябва да бъде актуализирана и разширена.

Стандартизацията ще играе съществена роля за увеличаване на оперативната съвместимост на новите технологии в рамките на цифровия единен пазар. Тя ще спомогне за насочването на разработването на нови технологии, като например безжични комуникации от типа 5G, цифровизация на производството (Industry 4.0) и строителството, основани на данни услуги, компютърни услуги „в облак“, киберсигурност, електронно здравеопазване, електронен транспорт и мобилни плащания. В това отношение важен инструмент представлява текущо актуализирания план на ЕС относно стандартизация на ИКТ. При все това са необходими по-големи усилия, за да се гарантира, че провеждането на стандартизацията е в крак с промените в технологиите. Понастоящем заинтересованите страни от промишлеността решават чрез подхода „отдолу нагоре“ в кои области да се разработват стандарти и все по-често това се случва извън Европа, което подкопава нашата дългосрочна конкурентоспособност. Ние трябва да определим липсващите технологични стандарти, които са съществени за цифровизацията на нашите сектори на промишлеността и услугите (напр. „интернет на предметите“, киберсигурността, „големите данни“ и компютърните услуги „в облак“) и да възложим на органите по стандартизация тяхното своевременно изработване.

В цифровата икономика патентите от съществено значение за стандарт (стандарт, основани на патенти като права на собственост) играят все по-важна роля в стандартизацията и представляват важен елемент от бизнес модела за множество индустрии по отношение на икономическата реализация на тяхната инвестиция в научни изследвания и иновации. Комисията защитава необходимостта от балансирана рамка за преговори между притежателите на права и изпълнителите на патентите от съществено значение за стандарт, за да се гарантират справедливи лицензионни условия.

Освен това наличието на стандарти често не е достатъчно, за да се гарантира оперативна съвместимост, ако съществуващите стандарти не са интегрирани от доставчиците в техните решения. Обществените поръчки играят важна роля в популяризирането на стандартите и държавите членки създадоха национални каталози на стандартите за ИКТ и спецификации за оперативна съвместимост, за да дадат насоки на изпълнителите на обществени поръчки и ускорят приемането на стандартите на националните пазари. Интегрирането на тези каталози в европейските каталози би предотвратило фрагментирането на пазарите на ниво ЕС.

Комисията ще стартира интегриран план за стандартизация, за да идентифицира и определи ключови приоритети за стандартизация с акцент върху технологиите и областите, които се считат крайно важни за единния цифров пазар, включително секторна оперативна съвместимост и стандарти от съществено значение в области като здравеопазването (телемедицина, мобилно здравеопазване), транспорта (планиране на пътувания, инициативата e-Freight), околната среда и енергетиката. Комисията ще преразгледа и разшири Европейската рамка за оперативна съвместимост.

4.3. Приобщаващо електронно общество

Комисията има за цел да подкрепи приобщаващ единен цифров пазар, в който гражданите и предприятията имат необходимите умения и могат да се възползват от взаимосвързани и многоезични електронни услуги, електронно управление, електронно правосъдие, електронно здравеопазване, електронна енергетика или електронен транспорт.

4.3.1. Цифрови умения и експертни познания

Търсенето на работна ръка с цифрови умения нараства с около 4 % годишно. Недостигът на специалисти в областта на ИКТ в ЕС би могъл да достигне 825 000 незаети работни места до 2020 г., ако не се предприемат решителни действия. В ЕС се наблюдава подобрене по отношение на основните цифрови умения на неговите граждани (увеличение от 55 % на 59 % от населението), но все още са необходими усилия в тази област. Нивото на цифровите умения трябва също да бъде повишено сред работниците във всички икономически сектори и сред търсещите работа, за да се подобри тяхната пригодност за заетост. Нужна е промяна в начина, по който системите за образование и обучение се адаптират към цифровата революция. Тези промени могат да се основават на европейски инициативи като „Широка коалиция за работни места в сферата на цифровите технологии“, „Европейска седмица на електронните умения“ и „Отваряне на образованието“.

Отговорността за учебните програми се носи от държавите членки, които трябва незабавно да обърнат внимание на липсата на основни цифрови умения. Комисията ще подкрепи усилията им и ще изиграе своята роля за подобряване на признаването на цифровите умения и квалификации и за повишаване на нивото на професионализма в областта на ИКТ в Европа.

Комисията ще обърне внимание на цифровите умения и експертни знания като ключов елемент от своите бъдещи инициативи за умения и обучение.

4.3.2. Електронно управление

Обществените услуги в Европа възприеха новите технологии в различна степен, но може да се направи повече за модернизирание на публичната администрация, за постигане на трансгранична оперативна съвместимост и за улесняване на доброто взаимодействие с гражданите.

Публичните услуги, предлагани онлайн, са от решаващо значение за повишаване на икономическата ефективност и качеството на услугите, предоставяни на гражданите и дружествата. Пример за по-голяма ефективност е принципът „само веднъж“ — само в 48 % от случаите публичните администрации повторно използват информация за гражданите или дружествата, която вече се намира на тяхно разположение, без да я изискват отново. Разширяването на обхвата на този принцип в съответствие със законодателството за защита на данните ще генерира годишни нетни икономии на равнище ЕС от около 5 милиарда евро годишно в периода до 2017 г. Комисията ще стартира пилотен проект за прилагането на принципа „само веднъж“ за предприятията и гражданите и ще проучи възможността за общоевропейско електронно безопасно решение „e-Safe“ (сигурно онлайн хранилище за документи). Разширяването на прилагането на принципа „само веднъж“ зад граница ще допринесе допълнително за ефективността на единния цифров пазар.

Делът на обществените поръчки представлява приблизително 19 % от БВП на ЕС и с въвеждането на електронни обществени поръчки в целия ЕС се очаква да бъдат спестени 50 млрд. EUR годишно. В пакета за реформа в областта на обществените поръчки от 2014 г. се предвижда преход към изцяло електронни обществени поръчки до октомври 2018 г.¹⁷. Необходими са повече усилия за постигането на тази цел, като се има предвид, че в много държави членки преходът започна с бавни темпове.

Точките за контакт между публичните органи и гражданите/предприятията понастоящем са фрагментарни и непълни. Потребностите на предприятията и гражданите в техните трансгранични дейности биха могли да бъдат посрещнати по-добре, като се използват инфраструктурите за цифрови услуги на Механизма за свързване на Европа, както и чрез разширяване и интегриране на съществуващите европейски портали, мрежи, услуги и системи (като например „Вашата Европа“, единните точки за контакт, звената за контакт относно продукти, звената за контакт за строителни продукти) и свързването им с „единния цифров портал“. Освен това използването на електронни документи следва да бъде насърчавано в целия ЕС с цел намаляване на разходите и на административната тежест за предприятията и физическите лица.

¹⁷ Директива 2014/24/ЕС, Директива 2014/25/ЕС.

Предприятията са възпрепятствани от регулаторна фрагментираност и бариери, които затрудняват тяхното развитие и дейност зад граница в рамките на вътрешния пазар. Много държави членки призоваха за действия, включително да се помогне за по-бързото учредяване на дружествата (напр. в рамките на 24 часа). Комисията счита, че всяко установено дружество следва да може да разшири трансграничните си операции онлайн и да стане общоевропейско в рамките на един месец въз основа на взаимосвързани търговските регистри и принципа „само веднъж“.¹⁸

Комисията ще представи нов План за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016–2020 г., който ще включва: i) реализиране на свързването на търговските регистри до 2017 г.; ii) стартиране през 2016 г. на съвместна инициатива с държавите членки за започване на пилотен проект за прилагане на принципа „само веднъж“; iii) разширяване и интегриране на националните портали с цел преминаване към „единен информационен портал“, за да се създаде лесна за използване информационна система за гражданите и предприятията; и iv) ускоряване на прехода на държавите членки към изцяло електронни обществени поръчки и оперативно съвместими електронни подписи.

5. СЪЗДАВАНЕ НА ЦИФРОВИЯ ЕДИНЕН ПАЗАР

Изграждането на цифровия единен пазар е ключова част от стратегията на ЕС, която има за цел да го подготви за бъдещето и да продължи да поддържа висок жизнен стандарт за неговото население. Това изисква политическа воля и изпълнение на мерките, предвидени в настоящата стратегия. За това се налага мобилизиране на необходимите финансови средства и ресурси и създаване на структура на управление между ключовите участници, за да се гарантира нейното ефективно изпълнение от страна на институциите на ЕС, държавите членки и заинтересованите страни. Когато бъдат събрани достатъчно данни за пречките, които трябва да бъдат премахнати, Комисията ще представи законодателни предложения и ще предприеме инициативи, за да използва целия мащаб на единния пазар в служба на потребителите и предприятията. Когато са необходими допълнителни консултации и събиране на данни, за да се определи правилният начин на действие, Комисията ще ангажира заинтересованите страни в обсъждането на възможните варианти за действие. Настоящата програма призовава Комисията, Парламента и държавите членки да работят заедно и да предприемат амбициозни стъпки.

5.1. Инвестиране в цифровия единен пазар

Една от ключовите цели на Стратегията за цифров единен пазар е да се създаде благоприятна инвестиционна среда за цифровите мрежи, научноизследователската и иновационна дейност. Определянето на правилните рамкови условия ще помогне за мобилизирането на частни инвестиции и укрепването на доверието на инвеститорите. Постигането на нашите амбициозни цели в областта на цифровите технологии ще изисква значителни инвестиции. Финансиране от ЕС вече е предвидено за инфраструктури и услуги на цифровия единен пазар, както и за научни изследвания и иновационни МСП (включително новосъздадени предприятия). Очаква се от европейските структурни и инвестиционни фондове да бъдат разпределени по

¹⁸ Комисията ще продължи да предприема необходимите мерки, за да постигне тези цели в своята Стратегия за единния пазар.

програми около 21,4 млрд. евро в тази област. Необходими са особени усилия, за да бъде преодоляно цифровото разделение между градските и селските райони. Като допълва съществуващите програми на ЕС, Европейският фонд за стратегически инвестиции¹⁹ има за цел да подкрепи широк кръг от проекти в областта на цифровите технологии, по-специално поради техния значителен иновационен и научноизследователски компонент (и следователно по-висок риск). Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд ще предоставят значителни допълнителни възможности за финансиране.

Предприемачите новатори заемат централно място в цифровата икономика. За да успеят, те имат нужда от достъп до финансиране, включително от дялово участие и рисков капитал. ЕС даде началото на редица инициативи в подкрепа на финансирането с дялово участие, включително регулаторни механизми, като например Регламента относно европейските фондове за рисков капитал. Необходими са обаче допълнителни усилия, за да се осигури съответното финансиране, тъй като сегашното разнообразие от устава на дружествата и свързаните с тях правни рискове и разходи в цяла Европа по принцип пречат на инвестициите в новосъздадени предприятия и на развитието на тяхната стопанска дейност²⁰.

Като се вземе предвид миналият опит, свързан с недостатъчното усвояване на средствата на ЕС, предвидени за инвестиции в ИКТ, Комисията ще работи с Европейската инвестиционна банка, изпълнителите на проекти и държавите членки, за да се гарантира, че наличните инвестиционни фондове се използват изцяло, включително техническата помощ, както и пълноценното използване на синергиите между инструментите за финансиране.

5.2. Международно измерение

Масщабът на завършения цифров единен пазар ще помогне на фирмите да развият своята дейност извън пределите на вътрешния пазар на ЕС и ще превърне ЕС в още по-привлекателно място за световните дружества. Отвореният характер на европейския пазар трябва да се запази и развие допълнително в цифровата сфера. ЕС трябва да продължи да настоява за същата отвореност и ефективно прилагане на правата върху интелектуална собственост от страна на нашите търговски партньори. Пречките пред глобалната цифрова търговия засягат особено силно европейските дружества поради факта, че ЕС е най-големият износител на цифрови услуги в света. За тази цел трябва да бъде допълнително разработена амбициозна политика за цифрова търговия и инвестиции, включително чрез споразумения за свободна търговия на ЕС²¹. Завършеният цифров единен пазар може да допринесе и за изпълнението на програмата за развитие за периода след 2015 г. Комисията ще работи върху разработването на устойчив подход за управлението на интернет чрез модела с участието на множество заинтересовани страни с цел поддържането на свободен и отворен интернет.

¹⁹ COM(2014) 903 final.

²⁰ Комисията ще проучи възможностите за привличане на повече рисков капитал в контекста на своята работа по Стратегията за единния пазар и Съюза на капиталовите пазари [COM(2015) 63].

²¹ Комисията ще представи нова търговска и инвестиционна стратегия през есента на 2015 г., в която ще се разглеждат основни въпроси за програмата за цифрова търговия.

5.3. Ефективно управление на цифровия единен пазар

Отразявайки споделената отговорност за своевременното изпълнение на действията в стратегията, Комисията ще работи заедно с Европейския парламент и Съвета и ще задълбочи своето сътрудничество с тези институции. Комисията ще участва в текущ диалог със заинтересованите страни, за да предостави информация за създаването на политики и да гарантира ефективното изпълнение на стратегията. Като се има предвид междусекторният характер на стратегията за цифров единен пазар, нейното прилагане ще изисква подкрепата на специализирани консултантски и помощни групи. Комисията приканва Европейския съвет да осигури необходимия стимул и да наблюдава редовно напредъка. Също така, Комисията ще се стреми да подобри качеството на данните и анализите, необходими в подкрепа на цифровия единен пазар, чрез обединяване на съответните познания и улесняване на достъпа на обществеността до тях. Тя ще продължи да разработва своя индекс за навлизане на цифровите технологии в икономиката и обществото. Комисията ще докладва редовно за напредъка по изпълнението на стратегията.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Стратегията за цифров единен пазар цели да бъде трансформирано европейското общество и да се гарантира, че то може да посрещне уверено бъдещето. Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да одобрят настоящата стратегия, за да се осигури възможно най-бързо завършване на единния цифров пазар, и активно да участват в нейното изпълнение, в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни.

Приложение: Пътна карта за изграждането на единния цифровия пазар

Действия ²²	График
По-добър достъп за потребителите и предприятията до цифрови стоки и услуги в цяла Европа	
Законодателни предложения за прости и ефективни трансгранични договорни правила за потребителите и предприятията	2015 г.
Преглед на Регламента за сътрудничество в областта на защита на потребителите	2016 г.
Мерки в областта на превоза на колетни пратки	2016 г.
Широкообхватен преглед с цел изготвянето на законодателни предложения за преодоляване на необосновано географско блокиране	2015 г.
Секторно проучване на конкуренцията в електронната търговия, свързано с онлайн търговията със стоки и извършването на услуги по интернет	2015 г.
Законодателни предложения за реформа на режима на авторското право	2015 г.
Преглед на Директивата за спътниковото излъчване и кабелното препредаване	2015/2016 г.
Законодателни предложения за намаляване на административната тежест върху предприятията в резултат на различни режими на ДДС	2016 г.
Създаване на подходящи условия за развитието на цифровите мрежи и услуги	
Законодателни предложения за реформа на съществуващите правила за далекосъобщенията и на Директивата за аудиовизуалните медийни услуги	2016 г.
Преглед на Директивата за аудиовизуалните медийни услуги	2016 г.
Цялостен анализ на ролята на платформите на пазара, включително незаконното съдържание в интернет	2015 г.
Преглед на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните комуникации	2016 г.
Създаване на договорно публично-частно партньорство по киберсигурността	2016 г.
Максимизиране на потенциала за растеж на цифровата икономика	
Инициативи относно собствеността върху данните, свободното движение на данни (напр. между доставчиците на компютърни услуги „в облак“) и европейските компютърни услуги „в облак“	2016 г.
Приемане на приоритетен план за стандартите в областта на ИКТ и разширяване на европейската рамка за оперативна съвместимост за обществените услуги	2015 г.
Нов план за действие за електронно управление, в това число и инициатива за прилагане на принципа „само веднъж“, както и инициатива за осигуряване на свързаност на търговските регистри	2016 г.

²² До степента, до която посочените мерки могат да окажат значително въздействие, те ще бъдат придружени от отделна оценка на въздействието в съответствие с принципите на Комисията за по-добро регулиране.

